

Țăranul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRIȘULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD

ABONAMENTE: 100 lei anual, 6 luni 60 lei
Instituțiuni și bănci 150 lei
Muncitorii minieri și muncitorii agricultori 50 lei

APARE ÎN FIECARE JOI

Redactor responsabil: G. E. CAMBER

NU VREM...

Nu vrem vărsări de sânge, buibuituri de tunuri și moarte fără rost. Nu suntem pentru răsvrătiri de rând, pentru războaie necugetate, ce aduc în urmă sărăcie și mizerie.

Am fost și vom fi un popor liniștit, muncitor și drept credincios al păcii. N'am provocat nici când războiul n'am pescuit în apă tulbure situațiuni și n'am țesut în umbră pânza diabolică a intrigilor de culise cu desnodământul fatal, războiul. Trecutul ne este martor. Liniștiți, ne-am căutat de treburile noastre, veghind. Tot trecutul nostru este în veșnică apărare. Ne-am apărat de hoardele barbare, ne-am apărat de Turci, Greci și ne-am apărat și am desrobit frații noștri.

N'am râvnit la bunul altora și n'am luat nimănui liniștea din țară și pâinea poporului. Alții au venit la noi, alții ne-au luat din casă pâinea și alții ne-au adus în țară lacrimi și dureri. Noi am știut atât: „Să ne apărăm”... și de aici înainte vom ști să ne apărăm, de acei ce cred și fac din războiu un idol al nimicniciei lor.

Evenimentele în curs și svonurile de prin ziare, ne fac să amintim ma-

ghiarilor că vai și amar va isvorî din apărarea și mânia românului. Acel care ne va tulbura liniștea muncii noastre, nici în groapă nu va scăpa. Vom arăta lumii, căci pe cât suntem de adepți ai păcii Europei, pe atât de aspri suntem când pedepsim pe criminalii ce doresc războiul.

Popor maghiar născut în stepele Asiei, care ți-ai croit drumul prin viclășuguri, prin minciună și prin furtișag, astâmpără-te! Nu uitați că tot din intrigile voastre a izbucnit războiul mondial și astăzi dacă-l provocați e un semn al sfârșitului vostru.

Acel care astăzi mai dorește sau provoacă războiul e un criminal și criminalii se pun fără discuție la zid.

În spiritul vremii de astăzi nu este nici milă, nici umanitate pentru stârpiturile ce mai văd în războiu, întorsătura fericită a soartei.

Nu vrem războiu, dar vom ști să apărăm integritatea tratatelor de pace și vom ști să pedepsim pe acei ce se căsnesc să aprinde din nou focul războiului mondial.

GHEORGHE ATANASIU
profesor

Comentând evenimentele

În urma evenimentelor dela Marsilia pacea statelor din Europa pare a fi amenințată. Tocmai când eram mai siguri că, cooperarea statelor înțelegătoare pentru menținerea păcii, își va da roadele așteptate, iată că o asociație anarhistă, cu ramificații internaționale — se spune, — cu sediul în Ungaria, vine să tulbure liniștea popoarelor; liniște atât de necesară tuturor astăzi, atât pentru refacerea morală, cât și, mai ales, pentru refacerea economică-financiară.

Munca depusă pentru menținerea păcii, muncă de ani de zile a Franței generoase, secondată de Mica Antantă, se vede prăbușită de nimicnicia unor netrebnici.

Ce rost au avut — în ultimul timp — vizitele lui Louis Barthou în Polonia, România, Cehoslovacia și Jugoslavia, decât încheierea unor alianțe pentru menținerea păcii, o politică de contrabalansare a politicii revizioniste maghiare și a politicii de revanșă pe care o urmărește guvernul lui Hitler.

Iar prin încheierea Pactului Balcanic, prin vizita regelui Bulgariei la București, a regelui Carol și a regelui Alexandru la Sofia se pare că înțelesese c'un ceas mai de vreme conducătorii statelor din Balcani că o prosperare a țărilor lor nu se poate face decât ducând o politică de bună înțelegere cu statele vecine.

Fruntea noastră se discretă și mai mult, la primirea vestei că Rusia-Sovietică este admisă în Societatea Națiunilor.

Iată un nou stat dornic de pace, ziceam noi.

Dar moartea năprasnică a Regelui Alexandru al Jugoslaviei și al marelui om de stat francez Louis Barthou, au ridicat iarăși norii negri asupra Europei.

Noi să fim pregătiți. Cine știe ce ne aduce ziua de mâine.

In atenția colegilor învățători

Dacă vor să vadă la copii lor numai veselie și dragoste de școală;

Dacă vor să-și păstreze tinerețea și pe copii să și-i facă prieteni;

Dacă vor să înlăture răceala, pustiu, frica și tortura, cari anihilează facultățile creatoare;

Dacă vor să ajute copiii, să dea tot cât e capabilă firea lor;

Să cerceteze Metoda activă integrală pentru predarea scris-cetivului, de Stroe Postelnicu, apărută în Editura Tipografiilor Unite, București, calea Rahovei 42.

Se găsește de vânzare la librării sau la autor. Școala Nr. 4 băeți Brăila. Costă 40 lei. Se trimite ramburs.

Prerogativele Regale

trecute asupra consiliului de miniștri

Deoarece M. S. Regele Carol — s'a hotărît să ea partea — în persoană — la trista ceremonie dela Belgrad, ce va avea loc astăzi, Joi, a încredințat guvernul Tătărescu cu toate prerogativele regale. Consiliul de miniștri a dat următorul:

Comunicat

Consiliul de miniștri s'a întrunit eri la ora 12, sub președinția d-lui prim ministru Gheorghe Tătărescu.

D. prim ministru a adus la cunoștința guvernului că M. S. Regele a părăsit țara spre a asista la funerariile regelui Alexandru al Jugoslaviei.

În tot timpul absenței din țară a M. S. Regelui actele cari cer întărirea regală vor fi supuse, conform Constituției, consiliului de miniștri.

Luându-se în cercetare modalitățile de participare a României la doliul Franței s'a stabilit:

La funerariile lui Raymond Poincaré, M. S. Regele va fi reprezentat de către A. S. R. Principele Nicolae. Guvernul va fi reprezentant prim d-nii dr. C. Angelescu, ministru-instrucțiunii, iar Parlamentul prin d. N. N. Săveanu, președintele Adunării deputaților.

În ziua înmormântării se va oficia un requiem la care va asista întreg guvernul.

În timpul slujbei serviciile publice vor fi suspendate în semn de doliu.

În toate școlile se vor ține ședințe de comemorare pentru Raymond Poincaré, mare francez și prieten al României.

Decretul Regal

În „Monitorul Oficial” de eri a apărut următorul decret regal:

Plecând pentru câțva timp peste hotar. Am decretat și decretăm:

Art. 1. — În lipsa noastră din țară lucrările administrațiunii publice care cer întărirea regală se vor supune aprobării consiliului de miniștri de către fiecare ministru în parte și li se vor da curs sub rezerva sancțiunii noastre ulterioare.

Art. 2. — Numirile sau destituirile de funcționari se vor face după găsirea cu cale a consiliului de miniștri, vor fi cu titlul provizoriu până la întoarcerea noastră.

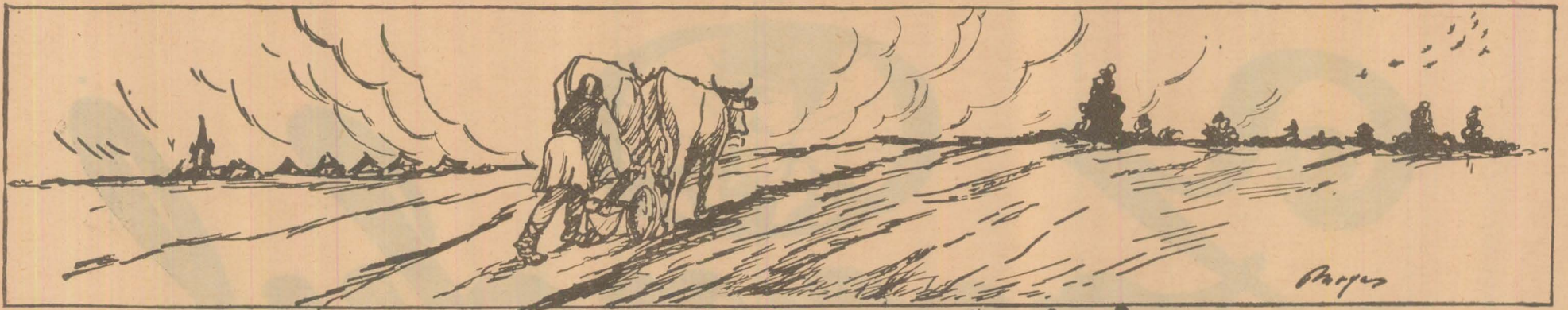
Consiliul nostru de miniștri este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestui decret.

Dat la Sinaia, 15 Oct.

(Urmează semnătura M. S. Regelui și a membrilor guvernului).

ATENȚIUNE!

Abonamentul pentru săteni la gazeta noastră este numai de 50 lei anual.

— DE-ALE PLUGĂRIEI —

Mustul de poame sau cidul

Mustul de poame se face ca și vinul, în țările unde via nu poate să crească.

Francezii îl numesc laptele bătrânețelor, pentru că păstrează sănătatea la oamenii aceia cari trăesc regulat, până când ajung la adâncul bătrânețe.

Mustul se poate face din mere amestecate cu pere sau deosebit. Se culeg poamele când sânt coapte și se pun în grămezi sub un șopron și se lasă să stea poamele văratece o săptămână iar cele tomnatice și iernatice 2—3 săptămâni. Cu chipul acesta poamele își mai pierd din sucul lor, dar capăta un miros mai plăcut. Pentru must se aleg poamele cele mai zamoase.

Înainte de a se mustui poamele, se spală într'un hârdău ca să nu fie murdare, după aceea se sdrobesc un mai sau cu mașina; dacă poamele sunt puține, se pot rade pe răzătoare.

După ce s'au sdrobit, se lasă în tocitoare sau cadă 24 ore, ca mustul să mai piardă din acrime, și să câștige în zahăr, apoi se tescuesc și mustul se pune în hârdău. Tescovina se stropește

cu puțină apă și se mai stoarce odată, iar mustul se amestecă cu cel dintâi.

Mustul după ce s'a stors, se pune în tocitoare în privință unde trebuie să fie o căldură de la 10—15 gr., ca să poată fierbe sau să dospească. Se poate pune și d'adrechtul în boloboace.

Când boloboacele sunt mici, ca mustul să poată fierbe trebuie să aibă o căldură de la 10—15 grade; iar pentru boloboacele mai mari căldura trebuie să fie dela 13—15 grade.

Patru până în 6 săptămâni mustul a fiert sau a dospit. Cât ține fierberea, boloboacele se lasă destupate ca să poată eși gazele rele afară, dar trebuie să se bage de seamă ca bolobocul să fie plin totdeauna ca să nu se strice mustul sau să se oțetească.

Boboacele în care se pune mustul trebuie să fie curățite de orice murdărie, de aceea trebuie să se spele bine,

Mustul care se face din poamele de toamnă se poate trage de pe drojdii după ce a fiert; iar cel care se face din poame de vară se lasă pe drojdii ca să nu se strice și după ce s'au mai învechit se poate trage în alte boloboace. După ce mustul s'a mai limpezit și s'a mai învechit, se poate bea.

Sfaturi practice

Uscarea poamelor

Tot omul care cheltuește cu cultivarea pomilor trebuie să știe ce să facă din poame și cum să le păstreze. Este ușor a lua o poamă coaptă dintr'un pom, însă e mai greu a o păstra și a o întrebuința.

Poamele se pot usca în cuptoarele de pâine sau se fac anume uscătoare. Pentru uscat se aleg poamele cărnose și mai puțin cele fainoase. Uscarea se face astfel: După ce s'a scos pâinea din cuptor se aruncă poamele și se astupă gura cuptorului. Prunele se aruncă întregi, iar merele și

perele se taie pe jumătate sau în mai multe bucăți. Prunele la căldură își pierd aproape tot sucul lor și se sbârcesc; când nu sânt sbârcite destul nu sunt coapte și dacă se scot din cuptor se strică.

Perele și merele tăiate în bucăți se mai pot și opări în apă fierată; după aceea se usucă la soare și apoi se păstrează peste iarnă la un loc uscat și aerisit.

La țară unde sânt livezi mari de pruni, se fac anume cuptoare sau uscătoare.

D. Maniu va vorbi în toate orașele țării lămurind afacerea Skoda

Ziarul „România Nouă” a publicat zilele trecute următorul articol cu titlul „În jurul raportului anchetei Skoda”:

„Ziarele publică dela un timp încoace informațiuni vădit inspirate, în legătură cu proiectul de raport care se găsește în studiu de redactare. Simplul fapt că se pot avansa unele preziceri asupra cuprinsului acestui raport, care cel puțin deocamdată trebuie să rămână secret, arată neseriozitatea procedurii și temeinicia bănuelii că întreaga anchetă este tendențios comentată.

În ce privește fondul chestiunii, opinia publică rămâne cu drept cuvânt uluită, înțelegând că în loc să se aplice sancțiuni împotriva celor cari au căutat prin influențe ilicite și prin falsuri să producă dovezi compromițătoare împotriva dlui Iuliu Maniu, se încearcă, cu o

îndrăzneală fără păreche, a se mușamaliza, afacerea. Ba în plus, urmând unele ordine misterioase au curajul — după toate eșecurile răsunătoare — să implice fără nici un temei oameni politici din partide adverse, abuzând de o situația politică momentan favorabilă lor.

Di cercurile politice ardelenne s'a emis ideea ca drept răspuns la aceasta înscenări, să i se dea prilej dlui Maniu să răspundă așa după cum se cuvine acestor provocări neobrăzate. Pe de altă parte să se dovedească prin manifestații răsunătoare, adeziunea opiniei publice față de persoana, activitatea și atitudinea d-lui Maniu.

Este vorba ca d. Maniu să fie invitat în toate orașele țării, spre a putea trata în public problema Skoda și toate chestiunile pendine de această înscenare.”

Curiozități.

Cât costă un foc de tun?

Un proiectil de tun de cel mai mic calibru costa înainte de războiul mondial 9 franci și de cel mai mare costa 1,600 franci.

În două ceasuri cu un tun mic se dau 20 de lovituri pe minut, deci proiectilele costau 12.000 franci; tunul cel mai mare (de vase de războiu), dând o lovitură pe minut, va cere o cheltueală de 156.000 franci.

Dacă un vas cuirasat ar avea 4 tunuri și ar trage cu ele un ceas, s'ar cheltui cam 800.000 franci.

Prin urmare dacă două flote inamice cari ar avea 15 vase de acestea fiecare s'ar bombardă, ar cheltui împreună 24 milioane lei numai într'un ceas.

Îmulțiți aceste sume cu 25 (scumpetea de azi) și veți afla cât costă azi un proiectil. (Albina)

STOP!

ATENȚIUNE!

Știți cine lucrează uniforma fanfarei soc.
„MICA”

??

CROITORIA BONTOȘ

Lucrează eftin, elegant și cu șic.

Cercetați și atelierul BONTOȘ înainte de a vă decide să vă lucrați o haină.

În editura librăriei „Cartea Românească” Timișoara va apare în curând romanul „ADELINA” de dl. Gh. Atanasiu.

Romanul, a cărui acțiune se petrece în Slănicul Moldovei, este prefațat pe revista „Viața Literară” și vine ca un ecou îndepărtat pentru Adela eroina, din romanul cu același nume de dl. G. Ibrăileanu.

Dela Secțiile Astrei

Biblioteca satului

Dela întemeierea României mari s'au împărțit pentru satele noastre multe zeci de vagoane de cărți. Aproape nu mai este comună sau căjun, în care să nu fie o bibliotecă populară.

Bine s'a făcut așa, pentru că sub stăpânirile străine cartea românească era rară de tot în multe regiuni ale țării și erau sate în cari doar cărțile din străină era românești.

La toate popoarele din Europa și America e socotită cartea bună ca cel mai bun mijloc de cultivare. Popoarele luminate prețuiesc cartea și biblioteca populară.

Dar pentru-ca biblioteca satului să fie de adcvărat folosj nu este de ajuns să pui într'o ladă sute de cărți și să le trimiți într'uu sat.

Mai întâi: se cere ca aceste cărți să fie alese pe sprânceană: nu prea multe, dar bune. Adică potrivite cu nevoile plugarilor noștri, și scrise la înțelesul lor.

Mai bine o sută de cărți de acestea, decât mii cari nu sunt la înțelesul ori pentru trebuințele poporului, în biblioteca satului. Intre ele trebuie să fie și cărți, pe cari le citești pentru bucuria sufletului, nu numai pentru folos: povești, poezii, istorisiri. Marii scriitori români pot avea fiecare cel puțin câte o lucrare în aceste biblioteci. Plugarii noștri azi îi înțeleg bine pe cei mai mulți. Și cei cari iasă din școala românească, îi vor înțelege tot mai mult.

În al doilea rând: cărțile din bibliotecă statului trebuie să fie compactate, legate în pereți tari, pentru a nu se strica, umblând din mână în mână.

În al treilea rând: cărțile se fie așezate într'un dulap, cu uși de sticlă, să fie mereu la vedere. Deci să fie așezate în casa culturală a satului ori, ducă nu este, în școală.

Multe biblioteci populare sunt și azi în lăzile în care au sosit, ori sunt vărsate clare pe grămadă, în cutare colț din locuința învățătorului, ori a preotului. Acolo le mănă praful și le rod șoarecii, și nimeni nu știe de ele.

După cum vestești când vine un domn mare în sat, dela care aștepti un folos tot așa trebuie vestită satului întreg sosirea bibliotecii, căci dela ea mult bine se așteaptă.

Și nu e destul să știe oamenii că au sosit cărți, ci să li-se facă cunoscut ce fel de cărți sunt acestea.

De aceia, preotul în biserică, la sfârșitul propovedaniei, va arăta în fiecare Duminică 3—4 cărți dintre cele ce se află în bibliotecă, și va spune pe scurt, ce cuprinde fiecare carte. Va face așa până le va fi făcut

cunoscute pe toate. Apoi când va aosi o carte nouă, va vorbi și despre asta.

Tot așa va face și învățătorul în școală, la adunări culturale, la petreceri.

În chipul acesta oamenii vor ști ce comori au în sat și se vor apropia de ele.

În al patrulea rând: e va alege bibliotecar cel mai iubitor și cetit din sat, mai bine, însuși învățătorul ce-l mai harnic, și el va împărți în fiecare săptămână, într'o zi anumită, cărți. Dar va da și în alte vreme, dacă i-se cert

La sfârșitul fiecărui an să se citească în biserică numele acelora cari au citit cărți din bibliotecă. Celor trei cari au cetit mai multe, să li-se dea o hârtie cu scrisoare de laudă, și un premiu de 2—3 cărți.

În chipul acesta, biblioteca satului va învia și va învia și pe alți.

Ion Agârbiceanu

Căutăm corespondenți contra plată

în comunele:

Bata de Criș, Vața de jos, Hăimgiu,
Bueni, Blăjeni, Crișior și Băița.

Ofertele se vor trimite la redacție.

Aniversare

— În curând, partidul poporului va implini 15 ani de existență.

Se spune căci, cu această ocazie, ziarul „Indreptarea“ oficiosul partidului, va apărea în ținută de sărbătoare.

Știri de tot felul

— Ziarele pun căsătoria prințului George, fiul regelui Angliei, cu principesa Mariana a Greciei, în legătură cu desfășurarea ultimelor evenimentelor politice externe, ce leagă cele două țări: Anglia și Grecia.

Venizelos, marele bărbat de stat al Greciei, militează pentru întronarea monarhie constituționale în patria sa. Și ar vedea cu ochi buni — spun ziarele — un rege George în Grecia.

Anglia are tot interesul în Balcani, să vadă o apropiere de Grecia...

— Musolini, dictatorul Italiei, în decursul ținut săptămâna trecută, în fața a o sută mici spectatori, a declarat că țara sa: Italia se pregătește mereu de război... și ca ea se pregătește toată lumea.

Se vede că nu mai este mult și vor veni iarăși zilele din 1914-18.

— D. Mihalache, preș. partidului Național Țărănesc, va pleca la Roma.

— La 15 Noembrie expiră termenul până când debitorii sunt obligați să achite prima rată creditorilor, conform legii converșiuni.

— Luni 14 Octombrie c. a încetat din viață soția d. Gh. Împărat. Iuliana Împărat n. Steavu.

Tânăra soție — numai (de 19 ani) — a murit în urma nașteri.

Transmitem indureratei familii condoleanțele noastre.

— D. Niță, din Ribița, absolvent al facultății de drept din Oradea, și-a serbat Duminică 13 Oct. c. cununia religioasă.

Nași au fost; D-na și D-l Gh. Părvu profesor.

— Notarul Sechey din Țebea a fost mutat, tot în aceeași funcțiune, în Cadrilater.

În locul său a fost numit d. Bota.

— Luni d. inspector general al Inv. secundar I. Marinescu a vizitat liceul Avram Iancu.

— A. S. R. Principele Nicolae va reprezenta pe M. S. Regele Carol la înmormântarea Regelui Alexandru la Belgrad.

Iar în ziua înmormântării va vorbi la radio d. Tătărăscu, despre personalitatea Suveranului asasinat la Marsilia.

— D. Titulescu, care este și președinte a consiliului permanent al Micii Înțelegeri, a propus o Convocare excepțională a consiliului permanent la Belgrad, pentru a discuta unele chestiuni ce s'au iscat în urma morții regelui Alexandru al Jugoslaviei.

— Prietenul nostru d. Teodor Diaconu, un distins învățător, din jud. Vâlcea își serbează cununia religioasă cu dra Teodora Teodoreseu, Duminică 21 Oct. c. Felicitări.

— Fostul președinte a Republicii Franceze R. Poincare a murit. Țara noastră pierde un nou prieten, prin moartea ilustrului bărbat de stat francez

— La Băița, Duminică trecută, s'a sfîșit, în prezența unui numeros public, monumentul eroilor spânzurați de unguri în 1848.

Monumentul s'a ridicat din inițiativa d. Mârșu, inv., d. protopop Săcărea și alții.

Poșta redacției și administrației

Rugăm pe toți colaboratorii noștri, cari ne trimit articole spre publicare, să ni le trimeată ca să le primim noi cel mai târziu Sâmbătă, căci numai așa poate să apară în proximitul număr.

Legenda de ale neamurilor

— Cidher povestește singur —

Odată în călătoria mea am ajuns într'un oraș mare. Nu văzusem altul așa de frumos. Palatele se ridicau lângă palate, și pretutindeni era fericire și pace. Nu erau oameni săraci în orașul acela, nici boale nu erau, căci Dumnezeu își revărsase toată mila asupra orașului. Și era așezat orașul pe o câmpie frumoasă, udată de un râu de munte și toate bogățiile și frumusețile lumii erau adunate într'ansul. Aș fi voit să mă opresc acolo și nu merg mai departe, dar Dumnezeu îmi urisise drumul de veci și-a trebuit să plec. Și-am alergat prin lumea întreagă, și n'am văzut orașe nicăeri ca să-mi placă așa de mult.

Și după cinci sute de ani m'am întors iarăși pe acolo. Și-am încrămenit de mirare. Râul cel limpede curgea și acum dealungul câmpiei, dar orașul nu era. M'am apropiat de niște păstori, cari cântau din fluere pe marginea râului, și i-am întrebat, de când își pase ei turmele pe aici. „Din moși strămoși'i răspunde unul. „Dar unde e orașul cel vestit care se întindea pe câmpia aceasta?“ Atunc' păstorii cei mai tineri începură să rădă, uitân-

du-se la mine ca la un nebun. Cei mai în vârstă se uitară cu milă la mine și-mi ziseră: „De ce oraș vorbești tu, omule?“ Dar atunci unul dintre păstori, alb ca zăpada și încovoiat de bătrânețe, își puse palma peste ochi și... privindu-mă dintr'altă lume zise gângăvind: „Străine, ai auzit și tu de orașul acela? Când eram copil, am auzit și eu de la un bătrân ca mine, că spuneau bătrânii cei mai demult de un oraș ce ar fi fost pe câmpia aceasta. Dar Dumnezeu știe când, căci noi pe aici sântem păstori de turme; poate de la începutul lumii tot păstori au trăit pe aici și păstori vor trăi cu turmele de apururi!“ N'am despărțit de păstori, cu jalea în suflet, și-am plecat mai departe prin lume. Și trecând pe câmpie, parcă știam și locul pe unde erau stratele și palatele orașului, și acum era troscot și sulfină.

Și după cinci sute de ani iarăși m'am întors pe acolo. În locul câmpiei pline de pustori și de turme, am găsit apele mării. Dealul, care cu o mie de ani înainte, era la marginea orașului, acum era mal de care se isbeau valurile mănioase. Cât-vedeam cu ochii, era numai apă, și corăbiile rătăceau cu pânzele întinse, iar apa isbită de țărături își cânta vecinicul ei cântec. Și-am întrebat pe

unul dintre pescarii de pe mal: „Când a venit marea pe aici?“ Pescarul m'a măsurat cu ochii din creștet până în tălpi. „Ce vorbești, omule?“ zise el. „De când e lumea, pe aici tot mare a fost, și tot mare va fi până la sfârșitul lumii.“

Moșii strămoșilor noștri au fost pescari; aici și-au avut colibe, pe mal, și nepoții nepoților noștri aici le vor avea!“ Am oftat adânc de mila lucrurilor din lume și-am plecat mai departe pe vecinicul meu drum.

Dar după cinci sute de ani m'am întors iarăși pe acolo. Unde era marea cea veșnică? Se scursesec, și pe locul ei acum era un oraș ca și acum o mie cinci sute de ani. Dar dealul din față nu mai era, râul prin mijlocul câmpiei nu era. Iar orașul, pe care-l știam eu de mult, era altfel — iată acum sunt altfel de case, alte porturi pe străzi, altă limbă, alte obiceiuri și alți oameni! Și-am stat locului, și am asemănat orașul cel vechiu cu cel nou, și am început să plâng. Am întrebat pe un om. „De când e orașul aici?“ Și n'am așteptat să răspundă, căci știam eu ce va răspunde, și-am plecat înainte prin lume. Iar după cinci sute ani iarăși mă voiu întoarce pe acolo...

G. COȘBUC

Revoluția lui Horia Cloșca și Crișan

Românii din Munții Abrudului — Interogatorul căpitanilor

(Continuare)

de: **Const. Tisu**

Dupăce Horia și Cloșca fură aduși la Alba Iulia, comitele Albei baronul Keményi, îi ceru dela comandantul fortăreței, precum și dela contele Jankovits să-i predea ca să poată începe procesul.

Cererea lui însă fu respinsă din ambele părți. Tot asemenea făcu și comisarul guvernului din Sibiu Mihail Brukenthal.

Contele Jankovits însă respinse și cererea a acestui din urmă.

Văzând guvernul din Sibiu hotărîrea luată de contele Jankovits, se plânse Curții imperiale din Viena. Împăratul însă aprobă gestul contelui Jankovits, care în acest timp era și suferind, ba ce e mai mult decise, ca în caz că contele Jankovits din cauza morbului său nu va putea continua cercetările să nu le continue un altul decât generalul Papilla.

Astfel după cum vedem interogatorul cu căpitanii era dinainte hotărît ca să se facă în cel mai mare secret.

Ascultarea căpitanilor nu se putu începe până în ziua de 26 Ianuarie 1785 din cauză că toți membrii comisiei se îmbolnaviră.

Sfânta prevedință voi, ca înainte de a părăsi țărâmul pământesc acești trei căpitanii, să-l părăsească o parte din membrii comisiei. Astfel în timpul interogatorului, decederă cei doi secretari ai Comisiei, Adam Treicsik de Melynadoss și căpitanul Knabe, care era totodată și aghiotantul generalului Papilla.

Primul care fu ascultat fu Horia, căruia i-se puseră 118 întrebări fiind ascultat în 6 rânduri, tot în atâtea rânduri fu ascultat și Cloșca, singur Crișan fu ascultat numai de două ori.

Atât Horia cât și Cloșca negară totul, zicând că ei nu știu de nici o revoluție, pe care să o fi început ei, sau la care să fi luat ei parte. Negară mai departe că ei nu au fost nici odată la vre-o adunare din Mesteacăn sau Curechiu. Horia declară, că el nu cunoaște pe Crișan, și nici nu a auzit de el, atât știe însă, că autoritățile atât militare cât și civile îl urmăresc și umblă după el să-l prindă și să-l spânzure, din cauză că a fost la Viena cu plângerile țărănilor din munți pe cari le-a predat împăratului Iosif al II-lea.

Tot asemenea făcu și Cloșca, nu recunosc nimic decât aceia, că a fost la Viena la împăratul împreună cu Horia. — Pe Crișan îl cunoaște fiind consăteu cu el, dar nu l-a văzut de doi ani, iar revoluția nu a început-o el, ci nește oameni veniți de pe Criș.

Cu totul altfel stă lucrul cu Crișan. El în cele 47 de întrebări ce i se puseră de

Comisie, recunosc totul, cum a convocat adunarea din Mesteacăn, cum a plecat cu țărani la Curechiu, cum a omorât în curechiu pe cei doi subprefecți, precum și aceia cum a devastat nobilimea din Crișcior, Brad, Ribița Baia de Criș, etc.

Cu un cuvânt el recunosc totul, fără a nega nimic. — Înainte însă de a se termina interogatorul, — Crișan prevăzând că are să fie rupt pe roată sau spânzurat — se sinucise în celula sa, strangulându-se cu tivitura cămeșii sale anume: a desprins din părete o piatră mare, de care a legat tivitura dela cămașa sa, și ea să poată muri mai în grabă a tot învârtit de piatră până ce și-a oprit răsufarea, aopi s-a culcat pe piatră cu fața la pământ, ca să nu i se desfacă legătura.

Moartea lui Crișan, închise pentru totdeauna secretele acestei revoluții, cari nu se vor putea afla niciodată.

Încă în timpul interogatorului lui Horia și Cloșca se lăți în popor, vestea că acești doi căpitanii nu sunt prinși și nici închși. În urma acestui șvon, contele Jankovits se decise ca se transporte pe Horia și Cloșca legați pe Valea Mureșului până la Deva, iar de acolo pe partea cealaltă înapoi la Alba Iulia, pentru a se convinge țărani că de fapt Horia și Cloșca sunt prinși.

Cu toatecă guvernul din Sibiu se oprise la aceasta, contele Jankovits își execută planul. Astfel în ziua de 5 Februarie 1785, Horia și Cloșca legați în lanțuri și înconjurați de o puternică excortă militară, fură transportați până la Deva și înapoi la Alba Iulia ducându-și cu durere amarul calvar al suferințelor.

După săvârșire a acestei fapte neumane contele Jankovits în ziua de 24 Februarie 1785, chemă pe ambii căpitanii pentru ultima oară la interogator, punându-le în vedere să nu nege nimic, că atunci nu se vor bucura de grația M. S.-ale împăratului. Ca răspuns însă ambii căpitanii declarară că nu știu nimic și nu sunt vinovați.

În urma acestei declarațiuni, contele Jankovits le comunică, că vor fi judecați și pedepsiți ca turburători liniștei publice, dacă nu vor aduce obiecțiuni legale contra faziunilor depuse de martori. — Ei însă declară și de astă dată că nu sunt vinovați, și nu vor aduce nici o obiecțiune rămânând pe lângă cele ce au declarat.

Cu aceste interogatorul celor 3 capi a revoluției din anul 1784 luă sfârșit.

(Va urma)

Mica publicitate

Cant servitoare. — Condițiile de salarizare și celelalte informațiuni se pot cere dela administrația gazetei.

Vă rugăm să ne achitați abonamentul.
Dacă nu primim nici în săptămâna aceasta abonamentul din anul trecut, vă vom pune la lista neagră ce va apare în numărul viitor.

Bon No. 1

Zece bonuri de acestea dă drept posesorului la un anunț gratuit de 10 cuvinte la „Mica publicitate” din gazeta noastră.

Aniversarea nașterii M. S. Regele la Brad

Martii fiind ziua nașterii a M. S. Regelui Carol II., s'a oficiat la biserica ortodoxă din Brad un Te-deum, de către P. C. S. protopopul Zarandului I. Indreiu și de S. S. preotul V. Perian, în prezența autorităților civile și militare.

Știri de tot felul

În luna Noembrie se va ține un examen de definitivat, pentru învățătorii numiți cu titlul provizoriu în Sept., luna trecută și care au 3 ani efectiv de suplinire în învăț. primar.

— În ziua înmormântării fostului ministru de externe al Franței Louis Barthou, școlile din Brad au comemorat pe marele bărbat de stat dispărut. La liceu a vorbit d. prof. Veselie, despre viața și înfăptuirile lui Barthou, la școala primară de băieți a vorbit d. Baloșiu, iar la școala primară de fete dna Boldur.

— Ziarele din lumea întreagă continuă să comenteze și să infiereze fapta netrebnică a descreațiilor cari au luat viața regelui Alexandru și ministrului francez Barthou. Ziarele de astăzi aduc știri că s'a dat de firul complotului. atentatorul este de origine macedoneană și a avut șapte complicii. Patru dintre ei au fost prinși. Se crede că în curând vor fi prinși și ceilalți complicii.

— În ziua înmormântării corpului fostului președinte al Republicii franceze, R. Poincaré, școlile și oficiile publice vor fi închise dela ora 11—12.

Vorbe cu tâlc

I.

Vorbe dulci, la masa plină de la mulți — să nu te mișle.
Aurul în foc se 'ncearcă, iar pretenii 'n restrîște.

II.

Cei avari, sunt ca și porcii: folosesc numai când mor,
Căci abea atunci, gustate pot fi bunurile lor!

III.

Dacă ai da azi pe mâine,
Totdeauna câte-o pâine;
Dacă n'ai dureri în oase;
Dacă ai un bun stomac
Și picioare sănătoase,
Nu te poți numi sărac!

IV.

Cât poți fă binele, de-a valma, spre-a fi lui Dum. pe plac,
Nu-ți fie teamă — niciodată că, dând, ai să rămâi sarac!...

Ia seama: piersicii, caisii sau merii pururii plini de mere,
Iți dăruiesc, cu zeci de brațe, tot rodul lor,
făr'a libere,
Și fiincă ei în tot deauna fac oamenilor numai bine, —
In fiecare primăvară de rod au ramurile plinel

V.

Ca oaspe să primești meru
Drumeju 'ntârziat, flămând,
Căci, adevăr e basmul meu,
In vremuri, unii așa făcând, —
Când nici nu le trecea prin gând,
Au găzduit pe Dumneznu!

Vasile Militaru

— Trei sute mii de persoane au trecut prin fața sicriului suveranului defunct Alexandru, deplângând moartea regelui lor iubit.

— Învățații, cari se ocupă de temperatura depe pământ, spun că anul acesta vom avea o iarnă tot atât de geroasă, ca și aceia din anul 1928—29.

— Fostul ministru de externe al Franței Paul Boncour, ne va vizita în curând țara noastră. Cu această ocazie va ține la București și o conferință.

— În Germania și Anglia din cauza temperaturii scăzute a nins.

— Național-țărăniști, prin președintele său d. I. Mihalace, revindică succesiunea la conducere.

— Se vorbește în lumea politicienilor tot mai insistent despre împăcarea partidului liberal de sub conducerea d. Dinu Brăteanu cu liberalii georgiști.

— La Casa corpului Didactic au fost aleși:

Pentru învățământul primar: d. V. Ţoni, V. P. Dumitrescu, Th. Iacobescu și Sava Zamfirescu.

Învățământul secundar prezentând două liste, alegerile sunt fixate pentru 21 Oct. c.

— Astăzi, la Brad, a fost comemorată moartea Regelui erou Alexandru al Iugoslaviei.

După slujba religioasă oficiată de d. protopop al Zarandului I. Indreiu, înconjurat de un sobor de șapte preoți, a vorbit în numele liceului d. prof. D. C. Rusu, scoțând în relief calitățile marelui rege, prieten al țării noastre, care a avut parte de moarte așa de năpraznică.

— Martii a vizitat orașul nostru d. general Alecsandrescu și d. inspector P. Marinescu. Scopul venirii a fost în legătură cu predarea localului fostei școli normale de fete — armatei.

Delegatul ministerului instrucțiunii, împreună cu delegatul M. S. Major și înțelegeră cu d. Ciocan, directorul liceului, au hotărît, printr'un proces verbal, următoarele: Armata se va instala în localul Școlii normale.

Internatul liceului va reveni la vechiul local al liceului, iar judecătoria se va muta în localul primăriei Brad.

Deci armata — batalionul 11 vânători de munte — va rămâne definitiv la Brad.

— Dl Mihail Schiopu, șef miner la Soc. Mica, și-a celebrat cununia religioasă Sâmbătă 29 Sept., cu Dra Ema Jeszensky.

Felicități.